

Ο.Ε.Φ. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ
ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ
« Η Ε Ν Ω Σ Η »
ΟΜΑΔΑ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ
ΕΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ

Θεματική Ενότητα: Συγκομιδή και
μετασυλλεκτικοί χειρισμοί

“ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΥΓΚΟΜΙΔΗΣ”

Πρόγραμμα συγχρηματοδοτούμενο από την
ΕΕ και την Ελλάδα Καν (ΕΕ) 611/2014 και 615/2014
δράση Γ.iii.1-3 του εγκεκριμένου προγράμματος με
την υπ’ αριθμ. 1802/36612-31.03.2015 Απόφαση του
Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης
Περιβάλλοντος και Ενέργειας»

Η ελαιοκαλλιέργεια διαδραματίζει σημαντικότατο ρόλο στην οικονομία των περιοχών και κατ' επέκταση των χωρών στις οποίες αναπτύσσεται, εξ' αιτίας των πολυτίμων αγαθών που προσφέρει στη διατροφική αλυσίδα (ελαιόλαδο, επιτραπέζια ελιά), της αξιοποίησης τους σε πολλά πεδία, αλλά και λόγω των σημαντικότερων υποπροϊόντων από την αξιοποίηση του πυρήνα ελαιοκάρπου (καύσιμη πυρήνα, πυρηνέλαιο

Παράλληλα, η καλλιέργεια της ελιάς, λόγω της δυνατότητας του ελαιόδεντρου να προσαρμόζεται σε πληθώρα εδαφικών τύπων, κλιματικών συνθηκών γεωμορφίας και υψομέτρων, αξιοποιεί εκτάσεις οι οποίες είναι ακατάλληλες για καλλιέργεια άλλων ειδών.

Η μακροζωία, η ευρεία προσαρμοστικότητα, η ικανότητα καρποφορίας σε αντίξοες συνθήκες καθώς και η δυνατότητα της για ανάνηψη μετά από δοκιμασίες, καθιστούν την Ελιά, δέντρο ευλογημένο και τη συγκομιδή της καθοριστική περίοδο για την καλλιέργεια.

Κριτήρια

Ο τρόπος και ο χρόνος συγκομιδής επηρεάζουν την ποιότητα του τελικού προϊόντος, το κόστος, τις παραγωγικές δυνατότητες της επόμενης καλλιεργητικής περιόδου καθώς και τη διατήρηση ή όχι της φυτοϋγείας της καλλιέργειας για τα επόμενα έτη.

Αναφερόμενοι στην καλλιέργεια για ελαιοποίηση, η ποικιλία, οι κλιματολογικοί παράγοντες, το στάδιο ωρίμανσης, η ελαιοπεριεκτικότητα, το ανάγλυφο του εδάφους, το σχήμα μόρφωσης του δέντρου, οι καλλιεργητικές τεχνικές, καθώς και οι απαιτήσεις του τελικού προϊόντος σε ποιοτικά χαρακτηριστικά είναι μερικοί παράγοντες που υποδηλώνουν τη βέλτιστη εποχή συγκομιδής.

Επομένως, μονοσήμαντο αντικειμενικό κριτήριο για τον προσδιορισμό της καταλληλότερης φάσης της συγκομιδής δεν υπάρχει.

Εν τούτοις, φροντίζουμε η συγκομιδή να ξεκινά κατά την έναρξη της ωρίμανσης του ελαιοκάρπου και να ολοκληρώνεται πριν την πλήρη ωρίμανση και υπερωρίμανση αυτού, αν θέλουμε να διασφαλίσουμε υψηλά ποιοτικά χαρακτηριστικά και κατ'επέκταση μεγάλη προστιθέμενη αξία στο τελικό προϊόν.

Μικροσκοπικά σ' αυτό το στάδιο, ανάλογα και με τους προαναφερθέντες, παράγοντες, Κορωνέϊκη ποικιλία, τοποθετείται στο διάστημα από το Δεκέμβριο έως Ιανουάριο και μετατοπίζεται νωρίτερα λόγω κλιματολογικών παραγόντων και γεινίασης με τη θάλασσα και αργότερα στις ορεινές περιοχές που είναι πιο όψιμες.

Στις περιπτώσεις που το ζητούμενο είναι παραγωγή αγουρέλαιου, η συγκομιδή γίνεται νωρίτερα, όταν ο καρπός είναι ακόμα πράσινος, στάδιο κατά το οποίο διαθέτει στις υψηλότερες συγκεντρώσεις τα αντιοξειδωτικά στοιχεία του. Στην περίπτωση αυτή θυσιάζουμε την ποσότητα γιατί οι αποδόσεις είναι χαμηλότερες.

Η συγκομιδή στο στάδιο της υπερωρίμανσης, όταν το χρώμα του καρπού είναι μαύρο, υποβαθμίζει το τελικό προϊόν, εφ' όσον τα φαινολικά χαρακτηριστικά που κάνουν το ελαιόλαδο πολύτιμο προϊόν, βρίσκονται σε χαμηλές συγκεντρώσεις.

Επίσης αυτό που συμβαίνει είναι η υψηλή συγκέντρωση νερού και όχι λαδιού, όπως από πλάνη πιστεύεται, ενώ συγχρόνως είναι ιδιαίτερα ευπρόσβλητο από ενζυμικές διαδικασίες και εντομολογικές προσβολές που υποβαθμίζουν ραγδαία την ποιότητά του.

Κανόνες σωστών πρακτικών

Η ποιότητα του ελαιολάδου κατά τη συγκομιδή διασφαλίζεται από μία σειρά παραγόντων, μερικοί απ' αυτούς είναι ο τρόπος μεταφοράς του καρπού, η άμεση μεταφορά στο ελαιουργείο (ελαιοτριβείο) οι συνθήκες παραμονής του ελαιοκάρπου στον ελαιώνα ή στο ελαιουργείο, η καθαρότητα του καρπού και βέβαια οι συνθήκες τελικής αποθήκευσης του ελαιολάδου.

Οι καλές καλλιεργητικές πρακτικές σημαίνουν, μεταξύ άλλων :

- * καρπός απαλλαγμένος από ξένες ύλες, από εντομολογικές ή μυκητολογικές προσβολές,
- * συγκέντρωση και μεταφορά του καρπού σε πλαστικά τελάρα τα οποία εξασφαλίζουν καλό αερισμό και αποφεύγεται η συμπίεση του καρπού, αποφυγή με κάθε τρόπο των πλαστικών σακιών που ραυματίζουν τον καρπό,
- * μάλαξη άμεσα μετά τη συγκομιδή
- * αποθήκευση τελικού προϊόντος σε ανοξειδωτα σκεύη.

Τον συνηθέστερο τρόπο συγκομιδής αποτελεί ο ραβδισμός σε δίκτυα και δευτερευόντως σε κάποιες ποικιλίες η συγκομιδή με το χέρι κυρίως στις ποικιλίες με προορισμό την επιτραπέζια ελιά.

Η αναμονή ώστε ο καρπός να υπερωριμάσει και να πέσει δίχτυα πρέπει να αποφεύγεται γιατί έχει σαν αποτέλεσμα ελιές/ελαιόλαδο με ποιοτικά προβλήματα.

Η συγκομιδή δεν πρέπει να γίνεται ποτέ με υγρό ή βροχερό καιρό και πρέπει να δίνεται μεγάλη προσοχή ώστε να μην τραυματίζεται το ελαιόδεντρο από τα εργαλεία ή τα μηχανήματα που χρησιμοποιούνται κατά τη συγκομιδή. Αυτός είναι ο σημαντικότερος τρόπος προστασίας από βακτηριώσεις.

Μετά τη συγκομιδή

Οι καλές συνθήκες χειρισμού του ελαιόκαρπου από τη συγκομιδή μέχρι την κατανάλωση είναι μεγάλης σημασίας και μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά την ποιότητα του ελαιόλαδου.

Συσκευασία- μεταφορά

Η παραμονή του ελαιόκαρπου για μεγάλο χρονικό διάστημα μέχρι την ελαιοποίηση σε συνθήκες υψηλής θερμοκρασίας και φτωχού αερισμού υποβαθμίζει πάρα πολύ την ποιότητα του ελαιόλαδου.

Συνιστάται η χρήση διάτρητων σάκων από φυτικές ίνες ή δίχτυ, γιατί επιτρέπουν τον αερισμό και παρεμποδίζουν ανάπτυξη μυκήτων μούχλας.

Ακόμα καλύτερα είναι τα πλαστικά τελάρα, ιδίως για τις επιτραπέζιες ελιές.

Συσκευασία- μεταφορά

Οι πλαστικοί σάκοι εμποδίζουν τον αερισμό, μεταφέρουν οσμές και τοξικά υπολείμματα (ιδιαίτερα όταν επαναχρησιμοποιούνται) και συντελούν στην υποβάθμιση της ποιότητας του ελαιόλαδου.

Οι σάκοι να τοποθετούνται σε στοίβες χαμηλού ύψους σε στεγασμένο, δροσερό και καλά αεριζόμενο χώρο, μέχρι την έκθλιψη του καρπού.

Στο ελαιουργείο

Συνιστάται να γίνεται προγραμματισμός της παράδοσης καρπού σε συνεννόηση με το ελαιουργείο, ώστε να γίνεται η έκθλιψη του ελαιόκαρπου το συντομότερο δυνατό.

Στο ελαιουργείο

Προτείνεται η επιλογή ελαιουργείου να γίνεται βάσει των παρακάτω προδιαγραφών κατασκευής και λειτουργίας: συνθήκες υψηλής καθαριότητας μηχανήματα από ανοξείδωτα υλικά αποφυγή παρατεταμένης μάλαξης της ελαιοζύμης και επαφή της με τον αέρα τήρηση χαμηλών θερμοκρασιών χρήση κατά το δυνατόν λιγότερου νερού για αποφυγή απομάκρυνσης των φυσικών αντιοξειδωτικών τήρηση μέτρων κατά την έκθλιψη βιολογικού ελαιοκάρπου (χωρικός και χρονικός διαχωρισμός).

Αποθήκευση- Συντήρηση του ελαιόλαδου

Η συντήρηση του ελαιόλαδου θα πρέπει να γίνεται σε κατάλληλα μέσα, προτιμώνται ανοξείδωτα, λευκοσιδηρά ή γυάλινα δοχεία και σε αποθήκες με χαμηλές θερμοκρασίες

Το φως και το οξυγόνο μπορούν να προκαλέσουν σοβαρές αλλοιώσεις στο λάδι, συνεπώς τα δοχεία συσκευασίας θα πρέπει να είναι από κατάλληλο υλικό, αδιαφανή και αεροστεγή.

Ιδιαίτερα θα πρέπει να αποφεύγεται η πλαστική συσκευασία ή οποία είναι δυνατόν να προκαλέσει κατακράτηση των πτητικών συστατικών του λαδιού και υποβάθμιση των γευστικών και αρωματικών ιδιοτήτων του.

Επιπλέον πρέπει να γίνεται προστασία στην αποθήκη και από δυσάρεστες οσμές (μούχλα, καπνός, φάρμακα) που μπορούν να απορροφηθούν από το ελαιόλαδο.

Ο χρόνος συντήρησης του ελαιολάδου, μειώνεται όταν η αρχική του ποιότητα είναι χαμηλή.

Θυμηθείτε:

Η συμβολή του τρόπου συγκομιδής στην ποιότητα του τελικού προϊόντος συμπληρώνει και ολοκληρώνει την παραγωγική διαδικασία από την αρχή μέχρι το τέλος της καλλιεργητικής περιόδου και επομένως δικαιώνει τις καλλιεργητικές τεχνικές του παραγωγού.

Ο.Ε.Φ. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ
ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ
« Η Ε Ν Ω Σ Η »
ΟΜΑΔΑ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ
ΕΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ

Μεσολόγγι
Ναυπάκτου 35, Τ.Κ. 30200

Τηλ.: 26310 55200
Φαξ: 26310 22289
Web: www.easmn.gr
E-mail: easmn@otenet.gr

Πρόγραμμα συγχρηματοδοτούμενο από την
ΕΕ και την Ελλάδα Καν (ΕΕ) 611/2014 και 615/2014
δράση Γ.iii.1-3 του εγκεκριμένου προγράμματος με
την υπ' αριθμ. 1802/36612-31.03.2015 Απόφαση του
Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης
Περιβάλλοντος και Ενέργειας»

Εκπόνηση:

Άξιον Αγροτική - Αξιοποιούμε το μέλλον σήμερα

Παραδείσου 2, Τ.Κ. 15125 Μαρούσι - Τηλ.: 210 3258700 www.axionagro.eu contact@axionagro.eu